

Projektbeskrivning för framtagande av nödsvattenplan för Berg, Bräcke och Härjedalens kommuner

Innehåll

Inledning.....	3
Mål och syfte	4
Omfattning och avgränsning.....	4
Organisation.....	5
Tidplan	5
Budget.....	5
Risker	6
Styrande lagar och andra vägledande dokument.....	6
Lagar och förordningar.....	6
Föreskrifter	7
Kommunala styrdokument	7
Avslut	7

Inledning

Dricksvatten är vårt viktigaste livsmedel och en bra dricksvattenförsörjning är en av hörnstenarna i ett väl fungerande samhälle. Dricksvatten används, trots benämningen, inte bara till att dricka utan även till matlagning, hygien, brandsläckning med mera. Det är också en förutsättning för att andra delar av ett väl fungerande samhälle ska fungera, till exempel att sjukhus kan sterilisera sin utrustning och att livsmedelsproducenter kan fortsätta sin produktion.

Dricksvattenförsörjningen är stor och komplex som påverkar stora delar av samhället, vilket ställer höga krav på att den måste fungera dag efter dag, och år efter år. Vanligtvis kan man inte förutse när det kommer att uppstå en störning i dricksvattenförsörjningen eller i vilken omfattning, men det man kan veta är att det kommer att ske förr eller senare. Det kan till exempel vara naturhändelser, läckor på ledningsnätet, elavbrott eller sabotage som leder till att dricksvattnets kvalitet försämras eller helt enkelt inte når ut till de fastigheter som är anslutna.

Inom Berg, Bräcke och Härjedalen är kommunen VA-huvudman och har även ansvaret att säkerställa nödvattenförsörjningen. Vatten och Miljöresurs Mitt AB är driftbolag för VA-anläggningarna i de tre ägarkommunerna. Med nödvatten menas dricksvatten som distribueras till konsumenter via olika former av behållare i stället för genom vattenledningsnätet, och detta nödvatten är främst avsett att användas för konsumtion och livsmedelsberedning.

Nödvattenplanering är en del av samhällets krisberedskap. För att minimera konsekvenserna vid en eventuell störning i dricksvattenförsörjningen krävs planering och samverkan mellan Vatten och Miljöresurs och kommunala verksamheter kring en väl förankrad nödvattenplanering. VA-huvudmannen har enligt lagen om allmänna vattentjänster ett ansvar att leverera dricksvatten för hushållsanvändning, vilket innebär att vid en störning i dricksvattenleveranserna kan industrier och andra verksamheter som är anslutna till det kommunala dricksvattnet behöva lösa vattenbehovet för själva verksamheten på annat sätt. Dessa kan därför behöva se över sin egen planering inför en eventuell situation då dricksvattenförsörjningen inte fungerar som vanligt. Detta berör även kommunala verksamheter vilket gör att arbetet med en nödvattenplan behöver bedrivas förvaltningsövergripande.

Mål och syfte

Målet med en nödvattenplan är att underlätta för en effektiv krishantering vid omfattande och allvarliga störningar i kommunens ordinarie dricksvattenförsörjning och ska därmed vara ett stöd och kunna användas vid såväl en mindre störning som när hela eller delar av kommunen drabbas av störningar i dricksvattenförsörjningen. Projektet förväntas även resultera i en förbättrad beredskap för att hantera vattenförsörjningskriser, stärkt samverkan mellan olika aktörer och ökad trygghet för samhället i stort. Syftet med nödvattenplanen är att ta fram en grundplan för nödvattenförsörjning som kan utvecklas över tid. Målet med nödvattenplanen är

- Inventera befintliga resurser
- Genomföra behovsanalys
- Utveckla nödvattenstrategi
- Klargöra ansvarsförhållanden

Vidare ska nödvattenplanen fungera som vägledning för samhällsviktiga verksamheter vars ansvar är att upprätta egna beredskaps- och kontinuitetsplaner för när störningar i leveransen av dricksvatten uppstår. Syftet är att klargöra ansvarsförhållanden och trygga nödvattenförsörjningen till prioriterade målgrupper och samhällsviktiga verksamheter i fred, kris och vid höjd beredskap. Nödvattenplanen ska även utreda lämpliga geografiska platser för placering av hämtställen för nödvatten som tillhandahålls av VA-huvudmannen.

Omfattning och avgränsning

Nödvattenplanen berör endast de geografiska områden som ingår i det kommunala verksamhetsområdet för dricksvatten och därmed har sin vattenförsörjning via VA-huvudmannens dricksvattenanläggningar. De fastighetsägare som har egen privat dricksvattenanläggning är som huvudregel själv ansvarig för sin dricksvattenförsörjning och behöver ta höjd för att klara sig en längre tid om problem uppstår med sin dricksvattenanläggning.

Nödvattenplanen ska tillämpas av VA-huvudmannen och dess driftbolag Vatten och Miljöresurs samt berörda kommunala verksamheter. Planen ska redogöra för ansvarsfördelningen mellan dessa parter.

Reservvatten distribueras i det ordinarie ledningsnätet eller i ett provisoriskt ledningsnät från en provisorisk vattentäkt eller vattenverk, därav ingår inte reservvatten i begreppet nödvatten.

Organisation

I framtagandet av en nödvattenplan behöver ett flertal kommunala verksamheter och bolag vara involverade i arbetet. Arbetsgruppen består av personal från

Vatten och Miljöresurs

Säkerhetsfunktion hos kommunerna

Miljö och byggavdelningen i Berg och Härjedalen

Bygg och Miljöförvaltningen i Bräcke

Utöver ovanstående kan det för vissa delar av nödvattenplanen kräva dialog och viss arbetsinsats från annan kommunal verksamhet, till exempel kommunikation eller samhällsbyggnad.

Vatten och Miljöresurs projektleder arbetet. Kommunernas säkerhetsfunktion har ansvaret att ha dialog med övriga verksamheter inom kommunerna som inte ingår i arbetsgruppen.

Tidplan

Nödvattenplanen beräknas att kunna överlämnas till den politiska organisationen under slutet av 2025. En utförligare tidplan tas fram av arbetsgruppen när uppstart av nödvattenplanen sker.

Budget

Varken Berg, Bräcke eller Härjedalens kommun har tidigare arbetat fram en nödvattenplan och det är därmed svårt att uppskatta en exakt budget. Arbetet kommer att bedrivas gemensamt för de tre kommunerna, så långt det är möjligt, vilket är en kostnadsbesparing. En grovt uppskattad budget för projektet har arbetats fram enligt nedan, redovisad kostnad är per kommun

Säkerhetssamordnare	30 000 kr
Miljö och Bygg	25 000 kr
Vatten och Miljöresurs	45 000 kr inkl projektledning
Övriga verksamheter	20 000 kr
Summa per kommun	120 000 kr

Risker

Gällande risker för möjligheterna att arbeta fram en nödvattenplan ses den största risken vara att tillräckliga resurser tillsätts från de olika verksamheterna.

Risker att beakta i framtagande av en nödvattenplan är exempelvis naturrelaterade risker i form av torka och översvämning. Tekniska och infrastrukturella risker så som vattenläckor och strömavbrott. Mänskliga och organisatoriska risker som exempelvis kan vara otillräcklig utbildning och samordning mellan aktörer vid en akut kris samt felaktig information till allmänheten vilket kan skapa orolighet. Cyber och IT-säkerhetsrisker så som cyberattacker mot vattenanläggningar styr och övervakningssystem samt sabotage. Hälsorelaterade risker vilket kan exempelvis vara spridning av vattenburna sjukdomar och att bristande hygien och sanitet uppstår vid längre avbrott i vattenförsörjningen.

Styrande lagar och andra vägledande dokument

Det finns ett antal lagar och förordningar samt styrdokument och vägledningar som i både större och mindre utsträckning påverkar nödvattenplanens innehåll.

Arbetet med nödvattenplan ska utgå från Livsmedelsverkets guide för planering av nödvattenförsörjning.

Lagar och förordningar

Enligt Lagen (2006:412) om allmänna vattentjänster har VA-huvudmannen skyldighet att tillgodose dricksvatten för hushållsbehov inom verksamhetsområde för dricksvatten.

Lagen (2006:544) om extraordinära händelser berör kommunens ansvar inom hela kommunens geografiska område gällande uppgifter inför och vid extraordinära händelser och vid höjd beredskap, och ställer därmed krav på beredskap att hantera uppkomna kriser inom en mängd sakområden, till exempel dricksvattenförsörjningen.

Föreskrifter

Ett flertal föreskrifter kan ha en påverkan på arbetet med nödvattenplanering. Några av dessa är

Livsmedelsverkets föreskrifter (LIVSFS 2022:12) om dricksvatten

Livsmedelsverkets föreskrifter (LIVSFS 2008:13) om åtgärder mot sabotage och annan skadegörelse riktad mot dricksvattenanläggningar

Svenskt Vatten P118: Säkerhetshandbok för VA-verksamhet

WHO Guidelines for Drinking-water Quality: Internationella riktlinjer för säkerställande av dricksvatten.

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) vägledningar

Kommunala styrdokument

Kommunen har ett antal styrdokument som kan behöva beaktas i arbetet med nödvattenplan, exempelvis kan detta vara kommunens översiktsplan, Allmänna bestämmelser för användande av den allmänna vatten- och avloppsanläggningen (ABVA), kommunens vattentjänstplan, vattenstrategi samt eventuella styrande dokument som rör beredskapsområdet.

Avslut

När arbetsgruppen anser sig vara klar med arbetet med nödvattenplan ska detta dokument lyftas och så småningom beslutas politiskt av varje kommun. Därefter anses projektet vara avslutat.

Efter projektets avslut ska regelbundna revisioner och övningar säkerställa att planen är aktuell och effektiv i förhållande till nya risker och förändringar i resurstillgångar samt att nödvattenplanen förankras och görs känd inom alla både kommunala och andra verksamheter.